

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI

Wojmicki Teofil
T-N: 1549/2462 Pom.
Włodawek. Harc. Pogot. Wojenn.
Taj. Harc. Włodawska

I/1. Relacja —

I/2. Dokumenty (sensu stricte) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora k. 1 s. 1

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 1 s. 1

VI. Fotografie

książki i korespondencja

1/3. Inne materiały dokumentacyjne
- Teofil Wasmicki:

1. Pismo BC Sk, Biura Inf. i Poszukiwań
2°, nr B. Inf. 30289/3 do Dystryktu
Sztamborskiego w sprawie strat
wojennych, kserokop. oryg.

l. 1 s. 1

POLSKI CZERWONY KRZYŻ
ZARZĄD GŁÓWNY
 BIURO INFORMACJI I POSZUKIWAŃ
 Nr B. Inf. 30289/P
 Konto w NBP IV Oddział Miejski
 Nr 1551-9-13943

Pan
 Ryszard SZTEMBOROWSKI
 ul. Wieniecka 34-d m.73
 87-800 W ł o c ł a w e k

W odpowiedzi na list z dnia 25.IX.1972r - uprzejmie zawiadamiamy że w ewidencji strat wojennych prowadzonej przez Polski Czerwony Krzyż figurują:

1. WOŹNICKI Teofil ur.20.XII.1898r - Janiszewek, urzędnik, /ostatni. adres: Włocławek, Anselweg Nr. 4a/, który w dniu 9.V.1940 r. przybył do obozu koncentracyjnego Dachau, Nr.w.9739 i zmarł w tym obozie w dniu 4.III.1941 r.
2. ŚLIWIŃSKI Eugeniusz ur.9.XI.1918r we Włocławku, syn Jana i Zofii, zawód: ślusarz maszynowy /adres matki - Solingen/, który zmarł w dniu 8.VIII.1945 r. w Leichlingen, pow. Rhein Wupper - Niemcy. Pochowany na cmentarzu w Leichlingen, pole A, rząd 6, grób 26.
3. SZYMAŃSKI Kazimierz ur. 4.IV.1921 r - Włocławek, urzędnik, który w dniu 11.III.1943 r przybył do obozu konc. w Mauthausen Nr.w. 24991.
4. TURCZYŃCOWICZ Danuta /bliższych danych personalnych brak/, która przebywała w obozie konc. Oświęcim, Nr.w. 34671 i zmarła w tym obozie w dniu 14.III.1943 r.
5. LECH Magdalena /bliższych danych personalnych brak/, która przebywała w obozie Koncentracyjnym w Oświęcimiu Nr.w. 34670, gdzie zmarła.
6. WAJCOWICZ Anna ur. 25.VII.1926 r. w Warszawie, uczennica, zamieszkała ostatnio w Warszawie ul. Krochmalna 62, która zginęła w okresie VIII-X.1944 r. w Warszawie

Jednocześnie informujemy, że w 1946 roku Oddział Polskiego Czerwonego Krzyża we Włocławku nadesłał nam informacje, pochodzące z rozplakatowanych w czasie wojny wyroków, dotyczących LECH Janiny i WOJDYŁO Henryki:

Poniżej przekazujemy otrzymane imienne meldunki:

LECH Janina ur. 22.X.1919 r. w Łodzi, c.Jana i Marii, ekspedientka zmarła w listopadzie 1943 r. w Dreźnie.

WOJDYŁO Henryka ur. w marcu 1920 r. w m. Wolne, c. Władysława i Małgorzaty, pracownik pralni chemicznej, zmarła w dniu 27.X.1942 we Wrocławiu.

O pozostałych osobach wiadomości nie posiadamy.

Kierownik Biura
 Informacji i Poszukiwań

/A. Sztemberkowa/

bw

Dotyczy
 Łb. / B. Ziółkowskiego, kop. z oryg., Strąg Sz. Szeregiń
 Włocławek AS

II. Materiał uzupełniający relacji - Teofil
Woźnicki:

1. art. Tomaszewski Wacław, Tajne hierceństwo
Wrocławskie, W S D, nr 12/1981, kserokop. oryg. k. 10.1

WŁOCŁAWKA

Wacław Tomaszewski

Z CHWILĄ włączenia Włocławka pod nazwą Leslau do Rzeszy Niemieckiej, poczynając od 17 września 1939 r. wzmógł się hitlerowski terror. Rozpoczęły się liczne aresztowania, wysiedlenia, oraz zsyłki na przymusowe roboty. Władze niemieckie poleciły zdać wszystkie mundury, odznaki organizacyjne, aparaty fotograficzne i odbiorniki radiowe. W szybkim tempie zmieniono nazwy ulic, placów, sztyldów i napisów orientacyjnych, zastępując je niemieckimi. Z uporem niszczoneo wszystko, co mogłoby przypominać Polskę.

Jednak mimo wyjątkowo trudnej sytuacji, w jakiej znalazł się Włocławek, młodzież harcerska nie zaniechała swej działalności. Już w ostatnich dniach sierpnia 1939 r. Hufiec powołał do życia **Harcerskie Pogotowie Wojenne**, które ściśle współpracowało ze sztabem gen. Bortnowskiego, z władzami cywilnymi, oraz Polskim Czerwonym Krzyżem. Harcerze pełnili służbę przy telefonach, jako łącznicy, przewodnicy, a harcerki pracowały w szpitalach, punktach sanitarnych i punktach odżywiania. Komendantem „Pogotowia” był harcmistrz **Teofil Woźnicki**, a jego zastępcą druh **Aleksander Tuszyński**. Działalność „Pogotowia” trwała do 17 września 1939 r., kiedy to wojska niemieckie wkroczyły do Włocławka.

Pod koniec września aresztowano dh. Teofila Woźnickiego i osadzono go w obozie jenieckim w Bydgoszczy. Dzięki usilnym staraniom żony i przyjaciół został zwolniony i 13 października powrócił do domu.

Przerwa w pracy harcerstwa trwała jedynie do 10 listopada 1939 r., bowiem już 11 listopada w domu dh. Woźnickiego zebrało się grono harcerskich instruktorów, ażeby zastanowić się nad zaistniałą sytuacją i dalszą pracą. Po krótkiej dyskusji postanowiono powołać do życia **Tajne Harcerstwo Włocławka im. Romualda Traugutta**. W skład powstałej tajnej organizacji jako członkowie pierwszej komendy weszli: dh **Tadeusz Kuderski**, **Zbigniew Kwieciński** i **Czesław Sidor**. Wśród współpracowników znaleźli się **Zbigniew Zahorski**, **Czesław Strzelecki**, **Jerzy Kaleta** i **Janina Gabrielska**. Jako naczelne zadania postawiono wychowanie patriotyczne młodzieży i ratowanie jej przed wpływami hitleryzmu. Zajęto się także tajnym nauczaniem, organizacją małego sabotażu oraz kolportażem podziemnej prasy. Tajne Harcerstwo Włocławka objęło swą działalnością miasto, powiat włocławski oraz dalsze okolice.

Propaganda niemiecka wszelkimi sposobami starała się przedstawić fałszywy obraz wojny. Ukazywały się niemal codziennie afisze np. kobieta z dzieckiem na tle gruzów z napisem „Anglio — to twoje dzieło”. Harcerze sprytnie zamazywali słowo „Anglio” zastępując słowem „Hitlerze”, co zmieniło całkowicie sens plakatu. Takich czynów wykonano

w Włocławku powstało „Kujawskie Stowarzyszenie Literacko-Spoleczne”. Jego założycielem jest red. **Włodzimierz Kłosowski**. Współpracują z nim **Janina Lech**, red. **Adrian Turczynowicz**, **Aleksy Lasiński**, **Stanisław Piekarowicz**, i in. A. Turczynowiczowi w pracy pomagają córki **Maria** i **Danuta**, która z biegiem czasu przejęła kierownictwo kolportażu. Do pracy w Stowarzyszeniu włączają się także harcerze, m. in. łącznikiem zostaje dh. **Jan Sporny**. Wydawano pismo „Ogniwo”, a następnie „Piorun”, które przynosiły najnowsze wiadomości z frontów. Drukowano także utwory literackie, mające na celu podtrzymywanie w społeczeństwie ducha polskiego. W lutym 1941 r. nastąpiła poważna dekonspiracja Kujawskiego Stowarzyszenia Literacko-Spolecznego. Wśród a-

przez dh. **Włodzimierza Kulaczkowskiego**, nawiązano kontakty z działaczem Komunistycznej Partii Polski i organizatorem Polskiej Partii Robotniczej **Franciszkiem Olejniczakiem**. Poprzez **Stanisława Jurę** i **Adama Gostyńskiego** nawiązano również kontakty z Armią Krajową.

Zgodnie z zaleceniami Głównej Kwatery skierowano uwagę na tajne nauczanie. Na odcinku tym w zakresie szkoły średniej działały **Maria Woźnicka** i **Ludwika Kuhn** oraz od kwietnia 1943 r. w zakresie szkoły podstawowej **Wacław Tomaszewski**. Zajmowano się również zbieraniem wiadomości dotyczących działalności wszelkiego rodzaju kolaborantów, przekazując materiały do komórki AK.

Ratowano zbiory biblioteczne, wywożone do magazynów maku-

na z 20 harcerzy, ktorými kierowali **Stanisław Chmielewski** i **Jerzy Jagielski**. Zlot trwał zaledwie kilkanaście minut. W skrócie przedstawiono sytuację Niemców na froncie wschodnim oraz w samym Włocławku. Następnie odczytano szereg nazwisk harcerzy, którym przyznano stopnie harcmistrza, zaapelowano, ażeby zachować jak najdalej idącą ostrożność w tym okresie, kiedy łamie się potęga hitlerowska. Uroczyscie odnowiono przysięgę złożoną na biało-czerwony sztandar.

W lipcu 1944 r. stanowisko komendanta objął **Ryszard Sztęborowski**, który szczęśliwie doprowadził organizację do 21 stycznia 1945 r., kiedy to nastąpiło wyzwolenie Włocławka.

Okupacja hitlerowska zebrała krwawe żniwo wśród włocławskich harcerzy. Oto wykaz harcerek i harcerzy, którzy złożyli życie za wolność Ojczyzny: **Teofil Woźnicki** zmarł w obozie koncentracyjnym w Dachau 3 marca 1941 r.; **Jan Bojanowski** — nauczyciel — zmarł w obozie koncentracyjnym w 1943 r.; **Janula Turczynowicz** — ur. 1927 r. — kierowniczka Kolportażu, bestial-

Danuta Turczynowicz, uczennica gimnazjum, organizatorka kolportażu gazetek. Aresztowana w lutym 1941 r. Torturowana w więzieniach, przewieziona do Oświęcimia i tam zamordowana 14 marca 1943 r.

Henryka Wojdyłło — łączniczka „Szarych Szeregów”. Aresztowana w lutym 1941 r. Ścięta na gilotynie we Wrocławiu 27 października 1942 r.

Harcmistrz Teofil Woźnicki komendant harcerskiego pogotowia wojennego członek komendy „Szarych Szeregów”. Aresztowany w sierpniu 1940 r., przewieziony do obozu koncentracyjnego Dachau, umiera 3 marca 1941 r.

resztowanych znaleźli się: **Włodzimierz Kłosowski**, **Zbigniew Kwieciński**, **Henryk Karbowski**, **Dymitr Krawczenko**, **Janina Lech**; **Magdalena Lech**, **Danuta Turczynowicz**, **Zofia Kosińska** i **Barbara Krzyżañska**.

W czerwcu 1940 r. wywieziony zostaje na roboty **Czesław Sidor**, ale już 15 sierpnia udaje mu się zbiec i powraca do domu. W tym okresie komendantem „Tajnego Harcerstwa” zostaje **Zbigniew Zahorski**.

Od dawna też członkowie „Tajnego Harcerstwa” starali się skutecznie nawiązać kontakty z Główną Kwaterą „Szarych Szeregów” — (Pasieka) w Warszawie. Wreszcie bracia **Edward** i **Zbigniew Zahorscy** zagrożeni ze strony Gestapo uciekają w grudniu 1940 r. do Warszawy i zgłaszają się do Głównej Kwatery. Bezpośrednio przekazali władzom centralnym wiadomość na temat istnienia i działalności „Tajnego Harcerstwa” na terenie Włocławka. Z ramienia Głównej Kwatery **Zbigniew Zahorski** został łącznikiem na Kujawy. W lutym 1941

laty. Harcerze, którzy byli tam zatrudnieni uratowali około 1500 książek, które przekazano po 20 stycznia 1945 r. ówczesnemu Inspektorowi Szkolnemu **Wajciewiczowi**.

Organizowano paczki żywnościowe dla więźniów. Nie zapomniano także o rodzinach wielodzietnych, szczególnie tam, gdzie ojcowie przebywali w więzieniach, lub obozach koncentracyjnych. W zakładach, gdzie zatrudniani byli harcerze przystąpiono do akcji małego sabotażu.

Wacław Tomaszewski zdołał pozyskać zatrudnionych w Urzędzie Gospodarki, którzy w miarę możliwości służyli pomocą. Pracownik zatrudniony w magazynie wynosił od czasu do czasu obuwie robocze, ubrania robocze, mydło oraz inne przedmioty. Jedną z pracownic Urzędu dostarczała co pewien czas po kilka, a czasem kilkanaście kartek żywnościowych. Zaufani i przeszkoleni harcerze doręczali uzyskane tą drogą kartki oraz inne przedmioty w akcji „niewidzialna ręka” wskazanym rodzinom Pracow-

sko zamordowana w Oświęcimiu 14 marca 1943 r.; **Stefan Pawlicki** — nauczyciel, zmarł w Dachau w 1943 r.; **Anna Wajciewicz** „Hanka” — ur. 1924 r. — żołnierz Armii Krajowej — zginęła w Powstaniu Warszawskim pośmiertnie odznaczona „Krzyżem Walęcznych”; **Janina Lech** — ściana na gilotynie w Dreźnie w 1943 r.; **Magdalena Lech** — ur. 1923 r. — kolportaż — zmarła w Oświęcimiu w 1942 r.; **Henryk Wojdyłło** — ur. 1920 r. — kolportaż, łączniczka — ścięta na gilotynie we Wrocławiu w 1942 r.; **Wanda Daszkowska** — kolportaż — ścięta na gilotynie w Poznaniu w 1942 r.; **Zofia Kosińska** — kolportaż — zmarła w Oświęcimiu w 1943 r.; **Barbara Krzyżañska** — kolportaż — zmarła w Oświęcimiu w 1943 r.; **Zbigniew Kwieciński** — ur. 1921 — zastępcą komendanta w Szarych Szeregach — zginął w Zwickau w 1942 r.; **Dymitr Krawczenko** — instruktor — zmarł w obozie w Inowrocławiu w 1942 r.; **Kazimierz Szymański** — ur. 1921 r. — instruktor — zmarł w Mauthausen w 1944 r.; **Feliks Bochen** — żołnierz 144 pułku piechoty

WJSŁ m 12/1981

T:U: 1549/2462 Pom.

Witawa

Wojniczki Teofil

V. Kartki informacyjne

k. 11

a

Włodawa 1.

Woźnicki Teofil
kwatermistrz komendant Hecerskiego Szpitala Wojskowego.
2 sierpnia 1939 awansowany w końcu września - wrzesień
w jego domu mieszkaniu powstała na oparciu „Gazety Hecerskiej”
Włodawa im. Rom. Traugotta. Zmarł w Sachau 3 III. 44.
zob. artykuł w teorii histp. Włodawski.

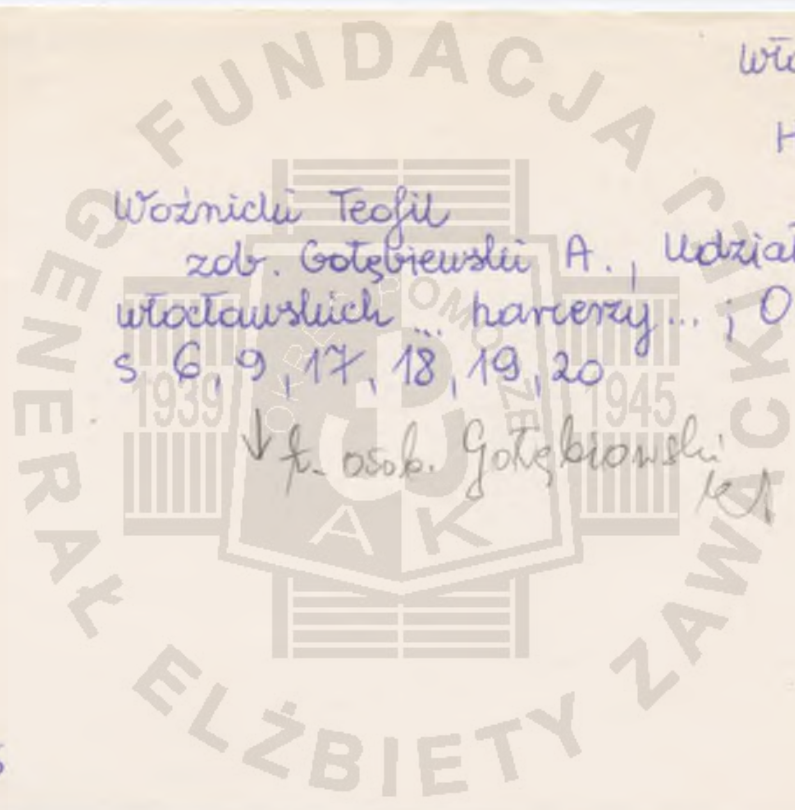

Wrocław

HPW 2

Woznicie Teofil
zob. Gotsbiewski A., udział
wrocławskich harcerzy... ; 0.51,
s. 6, 9, 17, 18, 19, 20

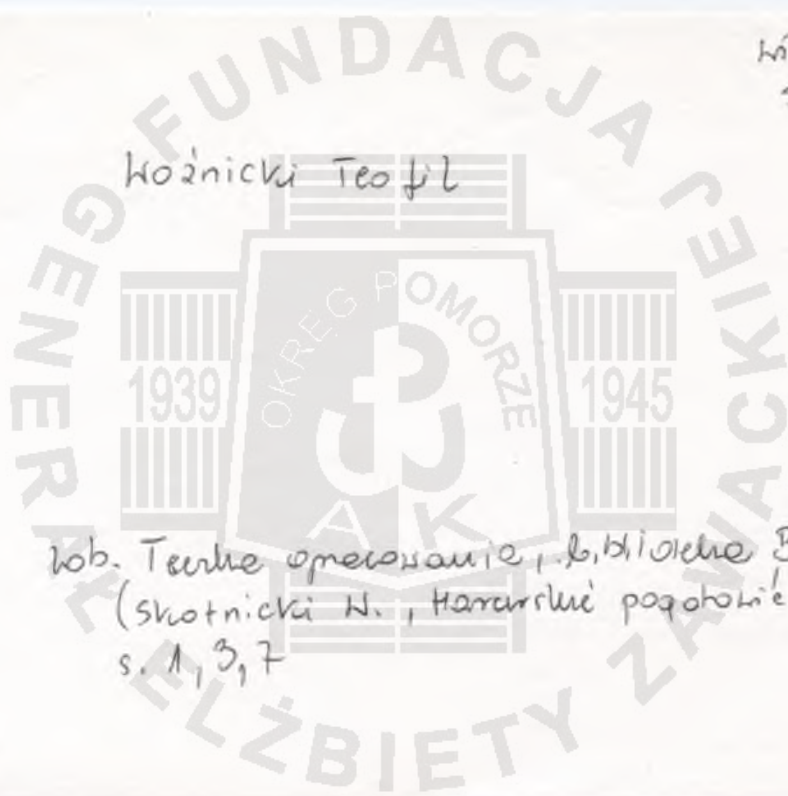
↓ f. osob. Gotsbiewski

2. Mar '95

książki
52 52 3

Koźnicki Teofil

rob. Teofil opisowanie biblioteki B-50,
(Skotnicki H., Harcerskie pogotowie ...),
s. 1, 3, 7

HMM-98

hm. Woźnicki Teofil

Wrocław
2HP 4

W 1931 kmelt. Grupa Wroclawskiego
został kpt. 14 pp hm. Józef Kozimiski,
a jego szw., Teofil Woźnicki.

zob. J. W. 1266/2101 Pom. 2.1/1
Majerski Henry (pose Pom.)

28.VIII'04

a

+ hm. Woznicki Teofil

Wrocław
14 '39 5

Mianował Tadeusza Kuderokiego
kmdt. Słarskiego Pogotowia
Wojskowego we Wrocławiu.

Zob. J: 1016/1881 Pom. 2.1/1 s. 2 Czesław
Sidor (Wrocław)

188. X '09

hm. + Wasimicki Teofil

Wrocław
Sz. Sz. 6

Smelt. Harcerskiego Pogotowie
Wojskowego; Lemond. w Dachau.

zob: Wykaz, s. 2 poz. 1, t. probl.
"Harcersstwo - Sz. Sz. Wrocław"

RSZ X104

+

Woznicki Teofil

Wrocławski
Star. Pogot.
Woj. 7

Urodzony 20.12.1898 roku w Janiszew-
ku pow. wrocławski, harcmistrz,
b.członek Komendy Chorągwi, b.Komendant
Hufca, Komendant Pogotowia Harcerskie-
go we Wrocławku do stycznia 1940 roku,
aresztowany i osadzony w obozie konc.
w Dachau, gdzie zmarł 3.03.1941 roku.

zob. T. problem w „Harcersko - Sz. Sz. Wrocławski”
- lista nr 5 wyhas (...) poległych...

202. X'04

plm. Woźnicki Teofil

Wrocław,
taj. harc. 8

Dn. 25. 01. 1925 r. odebrał
przyjęcie harc. od Pomia-
nowskiego Witolda z 1. Wtoct.
Drużyny Jaworskiej im. H.
Putaskiego

zob: T:U: 1306/2151 Pom. 2.1/15.2
Pomiowski Witold (Wrocław)

W. 11, '05

mn. ⁺ Woźniński Teofil

Wrocław
ZHP terr. 9

+

zob. Janowski Jan, Harcerstwo
Pomorskie i Kujaw 1911-1945,

1. Tomni 1988 = zdy.

2. Gajszonowski A. Szare Szerepi
mo, Pomorsku... Tomni 1998,
s. 268

W. W. 12

+ Woźniczki Teofil

Wtorek
10

EKSPRESEM PO REGIONIE

● Dziś o godz. 11.00 w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Brześciu Kuj. odbędzie się spotkanie przedstawicieli władz samorządowych z mieszkańcami miasta i gminy świętującymi jubileusz 50-lecia pożycia małżeńskiego.

✓ ● Zbliża się dzień św. Jerzego - patrona harcerstwa. W związku z tym świętem, przypadającym we wtorek, Krąg Instruktorski „Szare Szeregi” im. Teofila Woźnickiego przy wrocławskim oddziale Świątowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej zaprasza na uroczystą mszę św., która odprawiona zostanie w najbliższą niedzielę o godz. 10.00 w kościele garnizonowym przy ul. Reymonta 11.

Gazeta Kujawska, 19.04.1996

NR 15

Wojmichci Teofil

Wrocław,
Bapt. Wojenn
Harcusy
11

zob. Lidzkiowski Bogdan,
Polska Podziemna
Formy Kujaw i ch...
Spraw. 2008, s. 165, 490.

14. 11 '15

Wojmicki Teofil

